

Publicētais numurs	:	C-161/23
Dokumenta numurs	:	1
Reģistra numurs	:	1251515
Iesniegšanas datums	:	16/03/2023
Reģistrēšanas reģistrā datums	:	17/03/2023
Dokumenta veids	:	Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas, kas veikta, izmantojot e-Curia, numurs	:	Dokuments DC184395
Datnes numurs	:	2
Iesniedzējs	:	Krastiņš Uldis (J358813)

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS
PAR JAUTĀJUMU UZDOŠANU EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI
PREJUDICIĀLA NOLĒMUMA PIENĒMŠANAI
lietā Nr. 2022-32-01 [ANONIMIZĒTA VERSIJA]

Rīgā

2023. gada 14. martā

Satversmes tiesa šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

izskatījusi lietas Nr. 2022-32-01 “Par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas, 125. panta trešās daļas un 126. panta 3.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam” (turpmāk – lieta Nr. 2022-32-01) materiālus,

konstatēja:

I. Strīda pamatā esošie fakti

1. Kriminālprocesa likuma 124. panta sestā daļa noteic, ka kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajai daļai uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņemumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļa nosaka: “Ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai. Ja persona noteiktā termiņā nesniedz ticamas ziņas par mantas izcelsmes likumību, šai personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par kaitējumu, kas tai nodarīts saistībā ar kriminālprocesā noteiktajiem ierobežojumiem rīkoties ar šo mantu.”

2. Satversmes tiesā ir ierosinātas piecas lietas par Kriminālprocesa likuma 124. panta sestās daļas, 125. panta trešās daļas un 126. panta 3.¹ daļas (turpmāk – apstrīdētās normas) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam un otrajam teikumam. Šīs lietas ierosinātas pēc konstitucionālajām sūdzībām, kuras iesnieguši VL, ZS, ārvalstīs reģistrēts komersants *LIREVA INVESTMENTS LIMITED*, VI un ārvalstīs reģistrēts komersants *FORTRESS FINANCE INC* (turpmāk – Pieteikumu iesniedzēji). Minētās lietas tika apvienotas vienā lietā.

3. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam kopsakarā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa direktīvas 2014/42/ES par nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā (turpmāk – Direktīva 2014/42) 8. pantā ietvertajiem aizsargpasākumiem un Padomes 2005. gada 24. februāra pamatlēmumam 2005/212/TI par noziedzīgi iegūtu līdzekļu, nozieguma rīku un īpašuma konfiskāciju (turpmāk – Pamatlēmums 2005/212).

3.1. No lietas materiāliem izriet, ka Latvijā tika uzsākti vairāki atsevišķi kriminālprocesi pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas par iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, izmantojot Pieteikumu iesniedzēju kontus Latvijā reģistrētās kredītiestādēs. Šie kriminālprocesi joprojām atrodas pirmstiesas stadijā. Visos minētajos kriminālprocesos procesa virzītājs arestēja Pieteikumu iesniedzēju finanšu līdzekļus vai nekustamo īpašumu, kā arī uzsāka procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un nodeva materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu izlemšanai tiesai. Procesos par noziedzīgi iegūtu mantu Pieteikumu iesniedzēji procesa virzītājam vai tiesai ir snieguši ziņas par arestētās mantas izcelsmes likumību. Tomēr ar galīgo tiesas nolēmumu visos minētajos procesos Pieteikumu iesniedzēju manta atzīta par noziedzīgi iegūtu un konfiscēta valsts labā.

3.2. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam, jo tās nenodrošinot pušu līdzvērtīgu iespēju principu, kā arī pārkāpjot nevainīguma prezumpcijas principu.

Pieteikumu iesniedzēju ieskatā, uz procesu par noziedzīgi iegūtu mantu ir attiecināma Direktīva 2014/42, un tādēļ šajos procesos personām, kuru manta tikusi konfiscēta, pienākoties Direktīvas 2014/42 8. panta 1. punktā paredzētie aizsargpasākumi, lai ar mantu saistītajai personai tiktu nodrošinātas tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem un taisnīgu tiesu. Turklāt procesam par noziedzīgi iegūtu mantu esot raksturīgi konfiskācijas bez notiesājoša sprieduma, nevis paplašinātās konfiskācijas principi Direktīvas 2014/42 5. panta izpratnē, tādēļ fakta legālā prezumpcija šādā procesā nebūtu piemērojama.

Pieteikumu iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumiem par apstrīdēto normu kā daļas no procesa par noziedzīgi iegūtu mantu procesuālā regulējuma saderību ar Direktīvas 2014/42 un Pamatlēmuma 2005/212 mērķi un Direktīvas 2014/42 8. pantā ietvertajiem aizsargpasākumiem.

4. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – uzskata, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92. panta pirmajam un otrajam teikumam, jo ar tām esot ievērots gan pušu līdzvērtīgu iespēju princips, gan nevainīguma prezumpcijas princips. Process par noziedzīgi iegūtu mantu esot vērst uz situāciju, kad jautājums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu ir jāizlemj, lai gan persona vēl nav likumā noteiktajā kārtībā atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Tā esot procesa par noziedzīgi iegūtu mantu pamatbūtība. Latvijas starptautiskās saistības ietverot pienākumu izveidot tādu tiesisko regulējumu, kas nodrošinātu to, ka noziedzīgi iegūta manta tiek konfiscēta. Tas izrietot arī no Direktīvas 2014/42.

II. Latvijas tiesiskais regulējums

5. Satversmes 92. panta pirmie divi teikumi nosaka: “Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu.”

6. Krimināllikuma VIII² nodaļā “Mantas īpašā konfiskācija” ir ietverts 70.¹⁰ pants, kas nosaka: “Mantas īpašā konfiskācija ir noziedzīgi iegūtas mantas vai noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta, vai ar noziedzīgu nodarījumu

saistītas mantas piespiedu bezatlīdzības atsavināšana valsts īpašumā. Mantas īpašā konfiskācija nav kriminālsods.”

Savukārt Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmā daļa nosaka: “Noziedzīgi iegūta manta ir jebkāds ekonomisks labums, kas personas īpašumā vai valdījumā tieši vai netieši nonācis noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rezultātā.”

7. Kriminālprocesa likuma 27. nodaļā “Rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu” ir ietverts 356. pants. Minētā panta pirmā daļa noteic, ka mantu par noziedzīgi iegūtu var atzīt ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu vai prokurora lēmumu par kriminālprocesa pabeigšanu. Savukārt tā paša panta otrās daļas 1. punkts paredz, ka pirmstiesas kriminālprocesa laikā mantu par noziedzīgi iegūtu var atzīt arī ar rajona (pilsētas) tiesas lēmumu šā likuma 59. nodaļā noteiktajā kārtībā.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 356. panta piektajai daļai tad, ja tiek izteikts pieņēmums, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, procesa virzītājs paziņo personai, ka šī persona 45 dienu laikā no paziņošanas brīža var iesniegt ziņas par attiecīgās mantas izcelsmes likumību, kā arī informē personu par šādu ziņu neiesniegšanas sekām.

Konfiskācijas procesuālo kārtību nosaka Kriminālprocesa likuma 59. nodaļa “Process par noziedzīgi iegūtu mantu”. Vienlaikus daļu no procesa par noziedzīgi iegūtu mantu procesuālās kārtības nosaka arī citas Kriminālprocesa likuma normas. Kriminālprocesa likuma 9. nodaļā “Pierādīšana un pierādījumi” ir regulēti ar pierādīšanu kriminālprocesā saistītie jautājumi, un šajā nodaļā ietilpst arī apstrīdētās normas.

III. Eiropas Savienības tiesiskais regulējums

8. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk – Harta) 47. panta pirmā daļa un otrās daļas pirmais teikums nosaka: “Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. [..]”

Atbilstoši Hartas 48. panta pirmajai daļai ikvienu apsūdzēto uzskata par nevainīgu, kamēr vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.

9. Attiecībā uz Direktīvas 2014/42 mērķiem tās ievadā noteikts:

“(9) Šīs direktīvas mērķis ir grozīt un paplašināt Pamatlēmumu 2001/500/TI un 2005/212/TI noteikumus. Attiecībā uz dalībvalstīm, kam šī direktīva ir saistoša, minētie pamatlēmumi būtu daļēji jāaizstāj.

[..]

(15) Ņemot vērā galīgu notiesājošu spriedumu par noziedzīgu nodarījumu, vajadzētu būt iespējai konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai īpašumu, kura vērtība atbilst šādiem nozieguma rīkiem vai noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem. Šāds galīgs notiesājošs spriedums var tikt pieņemts arī *in absentia* tiesas procesā. Ja konfiskācija nav iespējama, pamatojoties uz galīgu notiesājošu spriedumu, tomēr joprojām vajadzētu būt iespējai noteiktos apstākļos konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus, vismaz aizdomās turētās vai apsūdzētās personas slimības vai bēgulošanas gadījumos. Tomēr šādos slimības vai bēgulošanas gadījumos šā pienākuma izpildei pietiktu ar to, ka dalībvalstīs pastāv *in absentia* tiesas process. Ja aizdomās turētā vai apsūdzētā persona bēgulo, dalībvalstīm būtu jāveic visi atbilstīgie pasākumi un tās var prasīt, lai attiecīgā persona tiktu izsaukta uz konfiskācijas procedūru vai informēta par to.

[..]

(22) Šī direktīva paredz minimālos noteikumus. Tas neliedz dalībvalstīm savos valsts tiesību aktos paredzēt plašākas pilnvaras, tostarp, piemēram, saistībā ar to noteikumiem par pierādījumiem.

[..]

(38) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (“harta”) un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (“ECTK”), kā tas interpretēts Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā. Šī direktīva būtu jāīsteno saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem. Šai direktīvai nebūtu jāskar valsts tiesību akti attiecībā uz juridisko palīdzību, un tā nerada pienākumus dalībvalstu juridiskās palīdzības sistēmām, kuri būtu jāpiemēro saskaņā ar hartu un ECTK.

[..]”

10. Saskaņā ar Direktīvas 2014/42 1. panta 1. punktu šajā direktīvā ir noteikts noteikumu minimums, kas attiecas uz īpašuma iesaldēšanu, ņemot vērā tā iespējamu vēlāku konfiskāciju, un uz īpašuma konfiskāciju krimināllietās.

Atbilstoši Direktīvas 2014/42 2. panta 4. punktam šajā direktīvā “konfiskācija” ir definēta kā īpašuma galīga atņemšana, ko tiesa norīkojusi saistībā ar noziedzīgu nodarījumu.

Direktīvas 2014/42 4. pants nosaka:

“1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj pilnībā vai daļēji konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai īpašumu, kura vērtība atbilst šādu nozieguma rīku vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu vērtībai, ņemot vērā galīgu notiesājošu spriedumu par noziedzīgu nodarījumu, kas var tikt pieņemts arī *in absentia* tiesas procesā.

2. Ja konfiskācija, pamatojoties uz 1. pantu, nav iespējama, vismaz tad, ja tas nav iespējams aizdomās turētās vai apsūdzētās personas slimības vai bēgulošanas dēļ, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus gadījumos, kad ir ierosināta krimināllieta par noziedzīgu nodarījumu, kas var būt par pamatu ekonomiska labuma tiešai vai netiešai ieguvei, un šādā kriminālprocesā varētu pieņemt notiesājošu spriedumu, ja aizdomās turētā vai apsūdzētā persona būtu varējusi stāties tiesas priekšā.”

Saskaņā ar Direktīvas 2014/42 8. panta 1. punktu dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus ar mērķi nodrošināt personām, kuras skar šajā direktīvā noteiktie pasākumi, tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem un taisnīgu tiesu, lai saglabātu šo personu tiesības.

11. Pamatlēmuma 2005/212 ievada 10. apsvēruma nosaka:

“Šā pamatlēmuma mērķis ir nodrošināt, lai visās dalībvalstīs būtu efektīvi likumi, kas reglamentē noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju, *inter alia* attiecībā uz pierādīšanas pienākumu, kas attiecas uz tādas personas īpašumā esošu aktīvu avotu, kura ir notiesāta par nodarījumu, kas saistīts ar organizētu noziedzību. Šis pamatlēmums ir saistīts ar Dānijas tajā pašā laikā iesniegtu projektu pamatlēmumam par to, lai Eiropas Savienībā savstarpēji atzītu lēmumus par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju un iegūto aktīvu sadali.”

Atbilstoši Pamatlēmuma 2005/212 1. pantā definētajam šajā pamatlēmumā “konfiskācija” ir pēc tiesvedības par noziedzīgu nodarījumu vai noziedzīgiem nodarījumiem tiesas uzlikts sods vai pasākums, kas beidzas ar galīgu īpašuma atņemšanu.

Pamatlēmuma 2005/212 2. pants nosaka:

“1. Katra dalībvalsts veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai tā varētu pilnībā vai daļēji konfiscēt nozieguma rīkus un līdzekļus, kas iegūti no noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem sods ir brīvības atņemšana uz laiku, kas ilgāks par vienu gadu, vai arī konfiscēt īpašumu, kura vērtība atbilst šādu līdzekļu vērtībai.

2. Attiecībā uz nodarījumiem nodokļu jomā, lai noziegumu izdarītājiem liegtu iespēju izmantot noziedzīgi iegūtus līdzekļus, dalībvalstis var izmantot procedūras, kas nav kriminālprocesi.”

Atbilstoši Pamatlēmuma 2005/212 4. pantam katra dalībvalsts veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka ieinteresētajām pusēm, ko skar Pamatlēmuma 2005/212 2. un 3. pantā paredzētie pasākumi, ir pieejami efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai sargātu to tiesības.

IV. Iemesli, kuru dēļ Satversmes tiesai ir šaubas par Hartas, Direktīvas 2014/42 un Pamatlēmuma 2005/212 interpretāciju

12. Tā kā apstrīdētās normas ir daļa no procesa par noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju tiesiskā regulējuma, šajā izvērtējumā nozīme ir Hartas 47. un 48. pantam, kā arī Direktīvai 2014/42 un Pamatlēmumam 2005/212.

13. Satversmes tiesas ieskatā, nodarījumi, saistībā ar kuriem uzsākti kriminālprocesi, no kuriem izdalīti procesi par noziedzīgi iegūtu mantu, pieder pie tiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2014/42 3. pantā norādītie tiesību akti, un tātad tie ietilpst šīs direktīvas materiālās piemērošanas jomā (*sk. šā lēmuma 3.1. punktu un, piemēram, Direktīvas 2014/42 3. panta “d” punktu*). Krimināllikuma 195. panta trešā daļa, pēc kuras uzsākti kriminālprocesi, no kuriem izdalīti procesi par noziedzīgi iegūtu mantu, paredz kriminālsodu – brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz divpadsmit gadiem, kas atbilst Pamatlēmuma 2005/212 2. panta 1. punktā paredzētajam sodam.

Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka Direktīva 2014/42 – tāpat kā tajā minētais Pamatlēmums 2005/212, kura normas atbilstoši minētās direktīvas ievada 9. apsvērumam ar to ir paredzēts paplašināt, – ir tiesību akts, ar kuru dalībvalstīm uzlikts pienākums ieviest kopēju noteikumu minimumu attiecībā uz nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju, lai atvieglotu kriminālprocesa ietvaros tiesas izdotu konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu. Direktīva 2014/42 nereglamentē nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju, ko kāda dalībvalsts tiesa uzdevusi veikt tādā procedūrā, kura neattiecas uz viena vai vairāku noziedzīgu nodarījumu konstatēšanu, vai uzreiz pēc tās. Proti, uz šādu konfiskāciju neattiecas šajā direktīvā saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu paredzētie minimālie noteikumi, un tās tiesiskais regulējums tātad ietilpst minētās direktīvas ievada 22. apsvērumā norādītajā dalībvalstu kompetencē paredzēt plašākas pilnvaras savos valsts tiesību aktos (*sk. Eiropas*

Savienības Tiesas 2020. gada 19. marta sprieduma lietā C-324/18 “Agro in 2001” 56.–57. punktu un 2021. gada 28. oktobra sprieduma lietā C 319/19 “Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo” 36.–37. un 41. punktu).

Līdz ar to Satversmes tiesai ir jāizvērtē, vai Direktīva 2014/42 – tāpat kā tajā minētais Pamatlēmums 2005/212 – var tikt attiecināta uz Kriminālprocesa likumā ietvertu procesa par noziedzīgi iegūtu mantu tiesisko regulējumu.

13.1. Atbilstoši Latvijas tiesiskajam regulējumam lēmumu par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un attiecīgi par tās konfiskāciju var pieņemt Kriminālprocesa likuma 59. nodaļā noteiktajā kārtībā, prokurors, pabeidzot kriminālprocesu, vai tiesa līdz ar galīgo nolēmumu krimināllietā, izskatot lietu pēc būtības (*sal. Satversmes tiesas 2022. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2021-18-01 26.1. punktu*). Lietā Nr. 2022-32-01 apstrīdētās normas attiecas uz mantas noziedzīgas izcelsmes pierādīšanu arī Kriminālprocesa likuma 59. nodaļā noteiktajā kārtībā, tas ir, atsevišķā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pirms tiesas galīgā nolēmuma krimināllietā.

Likumdevēja mērķis, izdalot mantisko jautājumu vērtēšanu sevišķā procesā, bija nodrošināt kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu savlaicīgu un uz procesa ekonomijas interesēm vērstu atrisināšanu. Process par noziedzīgi iegūtu mantu ir atsevišķs un nošķirts process, kura ietvaros tiesa vērtē tikai vienu lietā radušos jautājumu – mantisko jautājumu (*sal. Satversmes tiesas 2017. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-10-01 20.1. un 20.2. punktu*). Proti, procesam par noziedzīgi iegūtu mantu raksturīgs tas, ka šajā procesā netiek noskaidrota personas vaina, bet gan tiek lemts par mantas noziedzīgo izcelsmi vai saistību ar noziedzīgu nodarījumu. Kriminālprocesa likuma 59. nodaļā paredzētais process par noziedzīgi iegūtu mantu atbilst Latvijas tiesību doktrīnā atzītajam šāda sevišķā procesa apzīmējumam “process par lietu” (*process in rem*) (*sal. Satversmes tiesas 2022. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2021-18-01 26.1. punktu*). Arī Latvijas tiesu praksē norādīts, ka procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ir jāvērtē mantas izcelsme un tas, vai pastāv nosacījumi šīs mantas atzīšanai par noziedzīgi iegūtu, nevis tas, vai persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu (*sk., piemēram, Rīgas apgabaltiesas 2021. gada 21. maija lēmumu lietā Nr. 11816005518*).

Satversmes tiesa savā judikatūrā atzinusi, ka process par noziedzīgi iegūtu mantu var tikt uzsākts tikai tad, ja pastāv Kriminālprocesa likuma 626. pantā minētie nosacījumi, proti: 1) pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kura izņemta vai kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu; 2) objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā

(saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus. Turklāt šajā procesā mantiskie jautājumi tiek izlemti galīgi. Ja pirmstiesas kriminālprocesā ir ietilpis process par noziedzīgi iegūtu mantu un tā ietvaros tiesa ir atzinusi mantu par noziedzīgi iegūtu, tad tiesa pamata kriminālprocesā vairs nelemj par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu. Tas ir viens no veidiem, kādos galīgi tiek izlemts jautājums par noziedzīgi iegūtu mantu (sk. *Satversmes tiesas 2017. gada 11. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-10-01 20.1. punktu*).

Līdz ar to atbilstoši Latvijas tiesiskajam regulējumam procesā par noziedzīgi iegūtu mantu netiek vērtēta personas vaina un šis process nav balstīts uz notiesājošu spriedumu. Likumdevējs ir paredzējis iespēju izdalīt no kriminālprocesa mantisko jautājumu vērtēšanu sevišķā procesā, kas pēc būtības nav atkarīgs no izmeklēšanā esošās krimināllietas par noziedzīgu nodarījumu un tās iznākuma.

Tātad Direktīva 2014/42 – tāpat kā tajā minētais Pamatlēmums 2005/212 – varētu tikt interpretēta tādējādi, ka tā neattiecas uz tādu tiesisko regulējumu, kāds ietverts Kriminālprocesa likumā par procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, jo attiecīgajā procesā mantas atzīšana par noziedzīgi iegūtu neattiecas uz viena vai vairāku noziedzīgu nodarījumu konstatāciju un šis process nenotiek uzreiz pēc šādas procedūras. Proti, manta ar tiesas lēmumu tiek atzīta par noziedzīgi iegūtu pirms noziedzīga nodarījuma konstatēšanas un personas atzīšanas par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

13.2. Tomēr lietā Nr. 2022-32-01 jāņem vērā, ka, atšķirībā no Eiropas Savienības Tiesas 2020. gada 19. marta sprieduma lietā C-234/18 un 2021. gada 28. oktobra sprieduma lietā C-319/19 vērtētā Bulgārijas tiesiskā regulējuma, Latvijā mantas īpašās konfiskācijas procedūra netiek veikta civilprocesuālā kārtībā.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa, vērtējot to, vai konfiskācija bez notiesājoša sprieduma atbilst sodam Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 7. panta izpratnē, atzina, ka sākotnēji jāņem vērā tas, vai konfiskācija tiek veikta pēc lēmuma, ar kuru persona atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Tomēr šajā vērtējumā nozīme ir arī citiem faktoriem, piemēram, attiecīgās procedūras raksturam, mērķim un konfiskācijas smagumam, kā arī valsts tiesību aktos noteiktajai šīs procedūras būtībai un īstenošanas kārtībai (*sal. Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 2018. gada 28. jūnija sprieduma lietā “G.I.E.M. S.r.l. and Others v. Italy”, pieteikums Nr. 1828/06, 211., 223.–225. un 233. punktu*).

Atbilstoši Latvijas tiesiskajam regulējumam procesā par noziedzīgi iegūtu mantu no izmeklēšanā esošās krimināllietas par noziedzīgu nodarījumu tiek izdalīti tie materiāli, kas pamato mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu vai mantas noziedzīgo izcelsmi (*sk. Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmo daļu un 627. panta otrās daļas 1. punktu*). Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu lietas dalībniekiem ir tiesības iesniegt pierādījumus (*sk., piemēram, Kriminālprocesa likuma 628. pantu un 629. panta ceturto daļu*), tomēr šajā atsevišķajā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu secinājumi par mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu vai mantas noziedzīgo izcelsmi ir citstarp pamatoti ar tiem krimināllietas materiāliem, kas savākti pamata kriminālprocesā par noziedzīga nodarījuma konstatēšanu un personas atzīšanu par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Eiropas Savienības Tiesa 2020. gada 19. marta spriedumā lietā C-234/18 un 2021. gada 28. oktobra spriedumā lietā C-319/19 vērtēja Direktīvas 2014/42 piemērošanas jomu arī atbilstoši tās 4. panta 1. punktam. Tomēr Direktīvas 2014/42 4. panta 2. punktā noteikts, ka atsevišķos gadījumos šī direktīva ir piemērojama arī tad, kad ir ierosināta krimināllieta par noziedzīgu nodarījumu, bet kriminālprocesā nav pieņemts notiesājošs spriedums. Attiecībā uz minēto normu Eiropas Savienības Tiesas judikatūra nav izveidojusies.

No minētās tiesību normas kopsakarā ar Direktīvas 2014/42 2. panta 4. punktu varētu secināt, ka Direktīva 2014/42 noteiktos apstākļos ir piemērojama arī tādai noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas procedūrai, kura neattiecas uz vienu vai vairāku noziedzīgu nodarījumu konstatāciju vai nenotiek uzreiz pēc šādas procedūras, proti, noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijai bez notiesājoša sprieduma. Turklāt Direktīvas 2014/42 4. panta 2. punkta teksts citstarp varētu liecināt arī par to, ka tajā norādītie iemesli, kuru dēļ konfiskācija nav iespējama, nav izsmeļoši.

13.3. Tādējādi lietā Nr. 2022-32-01, interpretējot Direktīvu 2014/42 un Pamatlēmumu 2005/212, varētu tikt izdarīti atšķirīgi secinājumi par to, vai Kriminālprocesa likumā ietvertais procesa par noziedzīgi iegūtu mantu tiesiskais regulējums ietilpst Direktīvas 2014/42 ievada 22. apsvērumā norādītajā dalībvalstu kompetencē un līdz ar to minētie tiesību akti šādai procedūrai ir vai nav piemērojami.

Kaut arī Eiropas Savienības Tiesa ir vairākkārt interpretējusi Direktīvas 2014/42 4. panta 1. punktu un Pamatlēmuma 2005/212 2. panta 1. punktu, tostarp saistībā ar valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēta noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācija bez notiesājoša sprieduma, līdz šim minēto tiesību aktu interpretācija nav sniegta attiecībā uz tādu valsts tiesību aktos paredzētu noziedzīgi iegūtas

mantas konfiskāciju, kura netiek veikta civilprocesuālā kārtībā un tiek ierosināta, pamatojoties uz krimināllietā esošo pierādījumu kopuma, pirms noziedzīga nodarījuma konstatēšanas un personas atzīšanas par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Kā izriet no šajā lēmumā iepriekš aplūkotās Eiropas Savienības Tiesas judikatūras, Direktīvas 2014/42 un Pamatlēmuma 2005/212 interpretācijas un piemērošanas pareizība, ņemot vērā to mērķi uzlabot īpašuma konfiskāciju krimināllietās Eiropas Savienības līmenī, izskatāmajā tiesiskajā un faktiskajā jautājumā nav tik acīmredzama, ka neatstātu vietu nekādām saprātīgām šaubām par minēto tiesību aktu piemērošanas jomu.

13.4. Ja uz tādu tiesisko regulējumu, kāds noteikts Kriminālprocesa likumā par procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, attiecas Direktīva 2014/42 – tāpat kā tajā minētais Pamatlēmums 2005/212 –, tad dalībvalstīm ir pienākums veikt nepieciešamos pasākumus ar mērķi nodrošināt personām, kuras skar šajā direktīvā noteiktie pasākumi, tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem un taisnīgu tiesu, lai saglabātu šo personu tiesības (*sk. Direktīvas 2014/42 8. panta 1. punktu*).

Direktīvas 2014/42 ievada 38. apsvērums nosaka: “Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Hartā un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā. Šī direktīva būtu jāīsteno saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem [...]” Saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā. Hartas 47. pantā paredzētās pamattiesības ir apstiprinātas pašā Direktīvā 2014/42, tostarp tās 8. panta 1. punktā, kurā noteikts, ka dalībvalstīm ir jāveic nepieciešamie pasākumi ar mērķi nodrošināt personām, kuras skar šajā direktīvā noteiktie pasākumi, tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem un taisnīgu tiesu, lai saglabātu šo personu tiesības (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2021. gada 21. oktobra sprieduma lietā C-845/19 75. punktu*). Savukārt Hartas 48. pantā ietverta nevainīguma prezumpcija.

Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā ir ieviests samazināts noziedzīgi iegūtas mantas pierādīšanas standarts – “iespējamības pārsvars”, tādējādi procesa virzītājam procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ārpus saprātīgām šaubām nav jāpierāda mantas noziedzīgā izcelsme. No brīža, kad procesa virzītājs ar mantu saistītajai personai ir paziņojis pieņēmumu, ka manta ir noziedzīgi iegūta (*sk. Kriminālprocesa likuma 356. panta piekto daļu*), ja ar mantu saistītā persona uzskata, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt mantas izcelsmes likumību ir šai personai (*sk. Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļu*). Ja ar mantu saistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas

likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme, tad atbilstoši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajai daļai ir uzskatāms par pierādītu tas, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta.

Tiesvedība, kas nav saistīta ar kriminālsoda piemērošanu vai notiesāšanu, neattiecas uz “apsūdzības pamatotību krimināllietā” Konvencijas 6. panta pirmās daļas izpratnē. Tomēr procesa par noziedzīgi iegūtu mantu rezultātā par noziedzīgi iegūtu atzītās mantas konfiskācija ir uzskatāma par īpašuma izmantošanas “kontrolēšanu” Konvencijas Pirmā protokola 1. panta izpratnē, un tādējādi arī ar to saistītā tiesvedība attiecas uz personas civilo tiesību un pienākumu noteikšanu Konvencijas 6. panta pirmās daļas izpratnē (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2015. gada 12. maija sprieduma lietā “Gogitidze and Others v. Georgia”, pieteikums Nr. 36862/05, 121. punktu*). Pušu līdzvērtīgu iespēju princips ir neatņemama jēdziena “taisnīga tiesa” sastāvdaļa, kas taisnīga līdzsvara izpratnē attiecas gan uz civillietām, gan krimināllietām (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1986. gada 29. maija sprieduma lietā “Feldbrugge v. The Netherlands”, pieteikums Nr. 8562/79, 44. punktu*). Pušu līdzvērtīgu iespēju princips nozīmē, ka katrai pusei ir jādod saprātīga iespēja pārstāvēt sevi, tostarp iesniegt pierādījumus, apstākļos, kas to nenostāda būtiski neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar otru pusi (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1993. gada 27. oktobra sprieduma lietā “Dombo Beheer B.V. v. The Netherlands”, pieteikums Nr. 14448/88, 33. punktu*).

Kā tas izriet no pieteikumos norādītā, atbilstoši lietā Nr. 2022-32-01 apstrīdētajām normām pēc tam, kad procesa virzītājs ir izteicis pieņēmumu, ka mantai ir noziedzīga izcelsme, Pieteikumu iesniedzējiem esot uzlikts nesamērīgs pienākums pierādīt mantas izcelsmes likumību un viņiem neesot paredzētas pietiekamas un efektīvas procesuālās garantijas šā pieņēmuma atspēkošanai. Tādējādi procesā par noziedzīgi iegūtu mantu procesa virzītājs varētu būt nostādīts izdevīgākā situācijā nekā ar mantu saistītā persona.

Lai arī atbilstoši Latvijas tiesiskajam regulējumam process par noziedzīgi iegūtu mantu nav vērsts uz personas vainas konstatēšanu, tomēr nevainīguma prezumpciju pārkāpj ne tikai konkrēts atzinums par personas vainu, bet arī konstatējams vērtējums par personu kā vainīgu noziedzīgā nodarījumā. Tas, vai nevainīguma prezumpcija ir pārkāpta, izvērtējams, ņemot vērā katras konkrētās situācijas apstākļus (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2010. gada 15. jūlija sprieduma lietā “Šikić v. Croatia”, pieteikums Nr. 9143/08, 52. punktu*).

Kā norādījuši Pieteikumu iesniedzēji, atbilstoši apstrīdētajām normām mantas iespējamās noziedzīgās izcelsmes izvērtējums ir cieši saistīts ar to, vai ar

attiecīgo mantu ir veiktas legalizēšanas darbības. Proti, tiek konstatētas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes. Šāds procesa virzītāja vai tiesas secinājums, iespējams, varētu tikt uzskatīts par vērtējumu attiecībā uz personu kā vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Attiecīgi varētu secināt, ka ar apstrīdētajām normām ar mantu saistītajai personai tiek uzlikts pienākums atspēkot prezumpciju, ka tā ir veikusi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Šāda situācija būtu pretēja nevainīguma prezumpcijas principam.

Tādējādi pastāv šaubas, vai tad, ja uz lietā Nr. 2022-32-01 apstrīdētajām normām ir attiecināmi Eiropas Savienības tiesību akti, ar Hartas 47. pantā ietvertajām personas tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, 48. pantā ietverto nevainīguma prezumpcijas principu un Direktīvas 2014/42 8. panta 1. punktā noteiktajiem aizsargpasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem un taisnīgu tiesu, lai saglabātu šo personu tiesības, ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, kas procesā par noziedzīgi iegūtu mantu paredz fakta legālo prezumpciju attiecībā uz mantas noziedzīgu izcelsmi un ar mantu saistītās personas pienākumu pierādīt mantas izcelsmes likumību.

Līdz ar to Satversmes tiesa secina, ka lietā Nr. 2022-32-01 pastāv tādi apstākļi, kuru dēļ pieņemams lēmums par jautājumu uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai.

14. Satversmes tiesas likuma 32. panta pirmā daļa noteic, ka Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un stājas spēkā pasludināšanas brīdī. Turklāt atbilstoši tā paša panta trešajai daļai tiesību norma (akts), kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja Satversmes tiesa nav noteikusi citādi. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 31. panta 11. punktu Satversmes tiesa var spriedumā norādīt brīdi, ar kuru zaudē spēku apstrīdētā norma, kas atzīta par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai. Nosakot konkrētu brīdi, ar kuru apstrīdētā norma zaudē spēku, Satversmes tiesa izvērtē arī to, vai pastāv kādi apsvērumi, atbilstoši kuriem apstrīdētā norma būtu jāatzīst par spēkā neesošu ar atpakaļejošu datumu.

Satversmes tiesa ir atzinusi: lemjot par brīdi, ar kuru apstrīdētā norma zaudē spēku, Satversmes tiesas procesā līdzsvarojams tiesiskās drošības princips, no vienas puses, un atsevišķu personu pamattiesības, no otras puses (*sk. Satversmes tiesas 2021. gada 13. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-18-01 23. punktu*). Tiesai jāgādā arī par to, lai situācija, kāda varētu izveidoties no brīža, kad apstrīdētā norma zaudē spēku, neradītu jaunus Satversmē noteikto pamattiesību

aizskārumus, kā arī nenodarītu būtisku kaitējumu valsts vai sabiedrības interesēm (*sal. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 26. punktu un 2015. gada 16. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-13-01 22. punktu*).

Ņemot vērā šā lēmuma 13. punktā izteiktos apsvērumus, Satversmes tiesai tādā gadījumā, ja lietā Nr. 2022-32-01 tiktu atzīts, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajā un otrajā teikumā, Hartā, Direktīvā 2014/42 un Pamatlēmumā 2005/212 ietvertajām prasībām, būtu jālemj par brīdi, ar kuru apstrīdētās normas zaudē spēku.

Kā atzinusi Eiropas Savienības Tiesa, tikai izņēmuma kārtā, piemērojot Eiropas Savienības tiesību sistēmai raksturīgo vispārējo tiesiskās drošības principu, var ierobežot iespēju visām ieinteresētajām personām atsaukties uz tās interpretēto tiesību normu, lai apstrīdētu labticīgi nodibinātas tiesiskās attiecības. Lai varētu pieņemt lēmumu par šādu ierobežojumu, jābūt izpildītiem diviem būtiskiem kritērijiem, proti, ieinteresēto personu labticības esībai un būtisku traucējumu rašanās riskam (*sk., piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2021. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. C-439/19 "Latvijas Republikas Saeima (Pārkāpumu uzskaites punkti)" 132. punktu*).

Šāds ierobežojums ir pieļaujams tikai tajā pašā spriedumā, kurā nolemts lūgt interpretāciju. Proti, ir nepieciešams noteikt vienu vienīgu brīdi, ar kuru sākas kādas pēc dalībvalsts tiesas lūguma Eiropas Savienības Tiesas sniegtas Eiropas Savienības tiesību normas interpretācijas iedarbība laikā. Princips, ka ierobežojums ir pieļaujams tikai tajā pašā spriedumā, kurā nolemts lūgt interpretāciju, nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm un citām iesaistītajām personām saistībā ar attiecīgo tiesību normu un līdz ar to nodrošina arī no tiesiskās drošības principa izrietošo prasību izpildi (*sk., piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2021. gada 22. jūnija sprieduma lietā C-439/19 "Latvijas Republikas Saeima (Pārkāpumu uzskaites punkti)" 133. punktu*).

Izskatāmajā lietā par šādu apsvērumu varētu uzskatīt to, ka noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija tiek veikta, lai aizsargātu nozīmīgas sabiedrības intereses, un ir vērsta uz tiesiskuma principa nodrošināšanu (*sk. Satversmes tiesas 2022. gada 23. maija sprieduma lietā Nr. 2021-18-01 26.3. punktu*). Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, ka konfiskācijas mērķis ir novērst iespēju netaisni iedzīvoties noziedzīgu nodarījumu rezultātā. Pat tad, ja personai izdevies izvairīties no tā, ka tās vaina tiek konstatēta kriminālprocesā, noziedzīgas darbības nevar radīt finansiāla rakstura priekšrocības (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2015. gada 12. maija sprieduma lietā "Gogitidze and Others v. Georgia", pieteikums Nr. 36862/05, 102. un 103. punktu*).

Tāds tiesiskais regulējums, kas ļauj procesa virzītājam pirmstiesas kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs izdalīt no krimināllietas materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu un uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, ir ietverts Kriminālprocesa likumā jau kopš 2005. gada 1. oktobra, kad šis likums stājās spēkā. Savukārt Kriminālprocesa likuma 124. panta sestā daļa un 126. panta 3.¹ daļa to sākotnējā redakcijā bija spēkā no 2017. gada 1. augusta līdz 2019. gada 23. decembrim, bet visas apstrīdētās normas to pašreizējā redakcijā ir spēkā no 2019. gada 24. decembra. Tādu tiesisko attiecību, kuras tiktu ietekmētas ar Satversmes tiesas galīgo nolēmumu, ir ļoti daudz. Noziedzīgi iegūta manta, ja tā nav jāatdod īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, tiek konfiscēta valsts labā, un finanšu līdzekļi tiek ieskaitīti valsts budžetā. Tādējādi apstrīdētās normas ir cieši saistītas ar valsts budžetu un tā plānošanu un ietekmē visu tautsaimniecību. Tādēļ apstrīdēto normu atzīšana par spēkā neesošām no kāda brīža pagātnē varētu atstāt negatīvu ietekmi uz valsts budžeta stabilitāti un izraisīt tiesiskās drošības apdraudējumu.

Tiesiskā stabilitāte ir būtiska tiesiskās drošības principa sastāvdaļa, kas prasa ne vien noregulētu tiesvedības procesu, bet arī tiesiski noturīgu tā noslēgumu. Apstrīdētās normas tiek uzskatītas par tiesiskām, un valsts iestādes tās piemēro visos procesos par noziedzīgi iegūtu mantu.

Nemot vērā šajā punktā minēto, lietas Nr. 2022-32-01 izspriešanai ir nepieciešams noskaidrot, vai tad, ja tiktu atzīts, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajā un otrajā teikumā, Hartā, Direktīvā 2014/42 un Pamatlēmumā 2005/212 ietvertajām prasībām, tiesiskās drošības princips un Eiropas Savienības tiesību pārākuma princips būtu interpretējami tādējādi, ka atbilstoši šiem principiem no lietas Nr. 2022-32-01 apstākļiem izriet tādi apsvērumi, kuru dēļ apstrīdētā norma varētu būt piemērojama un tās tiesiskās sekas saglabājamās uz laiku līdz brīdim, kuru Satversmes tiesa nolēmumā būs noteikusi kā brīdi, ar kuru apstrīdētā norma zaudē spēku.

Nemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26. panta pirmo daļu, Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, kā arī Satversmes tiesas 2017. gada 28. februāra lēmumu "Par kārtību, kādā pieņem lēmumu par jautājuma uzdošanu Eiropas Savienības Tiesai prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai", Satversmes tiesa

nolēma:

1. Uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus jautājumus:

1.1. Vai tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru valsts tiesa lemj par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju atsevišķā procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, kas izdalīts no pamata kriminālprocesa pirms noziedzīga nodarījuma konstatēšanas un personas atzīšanas par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet kas paredz konfiskāciju arī uz to materiālu pamata, kuri izdalīti no krimināllietas materiāliem, ietilpst Direktīvas 2014/42, īpaši tās 4. panta, un Pamatlēmuma 2005/212, īpaši tā 2. panta, piemērošanas jomā?

1.2. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai tāds valsts tiesiskais regulējums attiecībā uz mantas noziedzīgas izcelsmes pierādīšanu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, kāds noteikts apstrīdētajās normās, ir uzskatāms par saderīgu ar Hartas 47. un 48. pantā un Direktīvas 2014/42 8. panta 1. punktā ietvertajām personas tiesībām uz taisnīgu tiesu?

1.3. Vai Eiropas Savienības tiesību pārākuma princips ir interpretējams tādējādi, ka ar šo principu ir pretrunā tas, ka dalībvalsts konstitucionālā tiesa, kura izskata konstitucionālo sūdzību par valsts tiesisko regulējumu, kas izrādās nesaderīgs ar Eiropas Savienības tiesībām, nolemj, ka ir piemērojams tiesiskās drošības princips un šā tiesiskā regulējuma tiesiskās sekas tā spēkā esības laikā tiek saglabātas?

2. Apturēt tiesvedību lietā līdz brīdim, kad stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

3. Nosūtīt Eiropas Savienības Tiesai šā lēmuma, pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikumi Nr. 123/2022, Nr. 167/2022, Nr. 185/2022, 193/2022 un 197/2022), lūguma par vēršanos Eiropas Savienības Tiesā sniegt prejudiciālu nolēmumu (reģ. Nr. 43-2023) un Saeimas atbildes raksta (reģ. Nr. 884/2022) kopijas.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētājs

[paraksts]

Aldis Laviņš